

УДК 371.132:371.125

Олена Іванівна ФЕДОРЕНКО,

доктор педагогічних наук, професор,

завідувач кафедри педагогіки та психології факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4948-9524>

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ ДО ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ

Розглянуто особливості побудови процесу підготовки майбутніх працівників підрозділів превентивної діяльності до профілактичної роботи з дітьми. Визначено елементи змісту підготовки, засвоєння яких забезпечує формування готовності курсантів до здійснення профілактичної роботи. Обґрунтовано вимоги до вибору методів та організаційних форм навчання курсантів здійсненню профілактичної роботи з дітьми. Показано необхідність підготовки до профілактичної роботи з дітьми під час аудиторної і позааудиторної діяльності.

Ключові слова: підготовка, курсанти, превентивна діяльність, профілактична робота, діти

На працівників підрозділів превентивної діяльності Національної поліції покладено важливі функції підтримки громадського порядку, дотримання законності, захисту прав і свобод людини, запобігання вчиненню правопорушень, і, в першу чергу, дітьми та молоддю.

Аналіз процесу підготовки майбутніх правоохоронців до профілактичної роботи з ними дозволив дійти висновку, що відсутня чітка впорядкованість змісту підготовки до цієї діяльності; конкретизація і обґрунтування комплексу методів навчання та організаційних форм, що дозволять ефективно здійснювати підготовку до майбутньої професійної діяльності; розробленість структури і етапів підготовки курсантів до профілактичної роботи з дітьми.

Саме процес навчання у ВНЗ із специфічними умовами навчання дозволяє сформувати у майбутніх фахівців необхідні у майбутній професійній діяльності знання, уміння, навички (правові, соціальні, педагогічні, психологічні та ін.), виховати

та розвинути риси та якості особистості, що забезпечить формування їх готовності до профілактичної роботи з дітьми. Освітній процес має бути побудований таким чином, щоб забезпечити взаємодію викладача і курсанта, розвиток пізнавальної мотивації та інтересу майбутніх фахівців як до навчальної діяльності, так і до професійної; стимулювання курсантів до активного засвоєння і творчого застосування знань та вмінь; виховання професійно значущих рис та якостей особистості, що досягається шляхом відбору відповідного змісту та варіативного застосування викладачем різних методів, прийомів та організаційних форм [1].

Розроблена модель підготовки майбутніх офіцерів підрозділів превентивної діяльності до профілактичної роботи з дітьми дозволяє досягти мету підготовки через засвоєння курсантами таких елементів змісту підготовки: 1) знання про профілактичну та виховну роботу; 2) досвід здійснення способів діяльності, на основі засвоєння якого формуються уміння і навички здійснення профілактичної роботи; 3) досвід творчої діяльності у роботі з дітьми; 4) досвід емоційно-ціннісного ставлення до об'єктів профілактичної роботи і до професійної діяльності в цілому.

На основі знань про профілактичну і виховну роботу з дітьми у курсантів формується система понять, уявлень, закономірностей щодо сутності та змісту цієї роботи, методів, форм і т. д. взаємодії з дітьми, створюючи тим самим основу для здійснення майбутньої професійної діяльності. Досвід здійснення способів діяльності забезпечує відтворення набутих знань та їх застосування, сприяє формуванню готовності особистості до виконання конкретних дій, оволодіння різними способами їх виконання. Отже, відбувається формування у курсантів умінь та навичок здійснення профілактичної та виховної роботи з дітьми на основі засвоєних знань. Досвід творчої діяльності забезпечує перетворення, зміну якості виконання умінь та навичок майбутньої професійної діяльності. Цей елемент, будучи засвоєним особистістю, сприяє творчому ставленню, пошуку нестандартних підходів та рішень при виконанні навчальних та професійних завдань. Досвід емоційно-ціннісного ставлення виконує функцію оцінки значення тих чи інших об'єктів професійної діяльності, формування і визначення ставлення до цих об'єктів, впливає на мотивацію, інтереси, потреби особистості, розуміння соціальної цінності професії.

Засвоєння курсантами зазначених елементів змісту підготовки здійснюється за допомогою комплексу методів та організаційних форм навчання: лекції; семінарські та практичні заняття; розв'язання проблемних навчальних ситуацій професійного змісту; ділові ігри, що моделюють умови професійної діяльності; соціально-психологічний тренінг; стажування на посаді. Вибір саме цих методів та організаційних форм обґрунтовано з позицій нових вимог до якості підготовки фахівців правоохоронних органів у контексті демократизації суспільства і інтеграції юридичної освіти в світовий освітній простір, забезпечення адекватного світовому рівню професійної підготовки майбутніх фахівців-правоохоронців підрозділів превентивної діяльності.

Реалізація розробленої моделі підготовки курсантів до профілактичної та виховної роботи з дітьми передбачає варіативне застосування запропонованого комплексу методів та форм і дозволяє організувати взаємодію викладача і курсанта так, щоб стимулювати і активізувати, перш за все, самостійну пізнавальну діяльність курсанта. Методи і форми організації навчально-виховного процесу (розв'язання професійних ситуацій, ділові ігри, тренінг), що мають активізуючий, розвивальний характер дозволяють відтворювати, моделювати умови майбутньої професійної діяльності; поєднати теоретичні знання з їх практичним застосуванням вже під час навчання у ВНЗ. Варіативне застосування зазначених методів і форм стимулює мотивацію, інтерес, потреби, формує позитивне ставлення курсантів до майбутньої професійної діяльності.

Реалізацію підготовки доцільно здійснювати на аудиторній і позааудиторній фазах. Аудиторна фаза підготовки включає в себе етапи, які забезпечують ознайомлення курсантів зі змістом майбутньої професійної діяльності, його засвоєння та застосування у навчальній практиці, тобто під час аудиторних занять (лекційних, семінарських та практичних). Позааудиторна фаза підготовки передбачала самостійне застосування майбутніми поліцейськими засвоєного змісту підготовки (теоретичних, методичних знань про профілактичну та роботу з дітьми; аналітичних, прогностичних, організаційних, соціально-педагогічних, соціально-правових, комунікативних умінь і навичок) у практичній діяльності під час проходження стажування на посаді

(виробничої практики), безпосередньо здійснюючи профілактичну роботу з дітьми в реальних умовах професійної діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ : Знання, 2011. 468 с.

Одержано 28.03.2018

Рассмотрены особенности построения процесса подготовки будущих сотрудников подразделений превентивной деятельности к профилактической работе с детьми. Определены элементы содержания подготовки, усвоение которых обеспечивает формирование готовности курсантов к осуществлению профилактической работы. Обоснованы требования к выбору методов и организационных форм обучения курсантов профилактической работе с детьми. Показана необходимость подготовки к профилактической работе с детьми в аудиторной и внеаудиторной деятельности.

Ключевые слова: профилактическая работа, курсанты, превентивная деятельность, подготовка, дети.

УДК 159.9:343.91-051-025.32

Володимир Миколайович ФІЛОНЕНКО,

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри соціології та психології факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-2662-1705>

ДО ПИТАННЯ ТИПОЛОГІЇ ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ-РЕЦИДИВИСТА

Розглянуто типології злочинців-рецидивістів, що були запропоновані вітчизняними та зарубіжними дослідниками на різних етапах розвитку кримінології, юридичної психології та інших наук. Зроблено аналіз даних, вказано на можливі шляхи покращення психопрофілактичної роботи із особами, які схильні до скоєння кримінально караних діянь або відбувають покарання в місцях позбавлення волі.

Ключові слова: особистість, злочинець-рецидивіст, типологія особи злочинця.